

Styrelsehandling nr 20a
Datum: 2020-06-12
Diarienummer: 2020-0083

Handläggare
Anna Staxång
Telefon: 031 – 773 7552
E-post: anna.staxang@framtiden.se

Remiss – Göteborgs Stads riktlinje för säkerhetsåtgärder i planering av stadsmiljöer (Dnr:1429/18)

Förslag till beslut

Styrelsen för Förvaltnings AB Framtiden:

1. Att tillstyrka förslag till *Göteborgs Stads riktlinje för säkerhetsåtgärder i planering av stadsmiljöer* med nedanstående synpunkter
2. Att omedelbart justera punkten

Sammanfattning

Förvaltnings AB Framtiden har ombetts att lämna ett yttrande till Stadsledningskontoret avseende förslag till riktlinje för säkerhetsåtgärder i planering av stadsmiljöer. Kommunstyrelsen beslutade den 2018-08-22 att ge i uppdrag till Stadsledningskontoret att tillsammans med trafiknämnden och byggnadsnämnden ta fram riktlinjer för säkerhetsåtgärder i planering av stadsmiljöer. Riktlinjens syfte är att säkerställa att säkerhetsaspekten inkluderas i stadens planeringsprocess och utformning av stadsmiljö.

Bolaget ställer sig generellt positiva till förslaget. Bolaget bedömer dock att riktlinjen kan få ökad effekt om den omfattar även ytterstadsområden och i synnerhet stadens särskilt utsatta områden.

Svar ska lämnas senast 2020-06-19 till Stadsledningskontoret.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Bolaget har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur ekologisk dimension

Bolaget har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Förslaget innehåller analyser och åtgärder som vi bedömer kan leda till ökad trygghet och säkerhet i planeringen av de stadsmiljöer riktlinjen omfattar. Bolaget bedömer att riktlinjen hade kunnat få mer effekt om den också hade inkluderat de utsatta områdena i staden. Även om dessa områden delvis saknar karaktären av stadsmiljö bedömer vi att åtgärderna skulle kunna bidra till ökad trygghet och därmed i högre uträkning bidra till att minska segregationen och ojämlikheten i livsvillkor mellan olika delar av staden.

Samverkan

Ärendet har inte bedömts vara föremål för samverkan.

Bilagor

1. Remiss – *Förslag till Göteborgs Stads riktlinje för säkerhetsåtgärder i planering av stadsmiljöer.*

Expedieras

Stadsledningskontoret (dnr: 1429/18): stadsledningskontoret@stadshuset.goteborg.se.

Ärendet

Förvaltnings AB Framtiden har ombetts att lämna ett yttrande till Stadsledningskontoret avseende förslag till riktlinje för säkerhetsåtgärder i planering av stadsmiljöer.

Beskrivning av ärendet

Förvaltnings AB Framtiden har ombetts att yttra sig över förslag till riktlinje för säkerhetsåtgärder i planering av stadsmiljöer. Kommunstyrelsen beslutade den 2018-08-22 att ge i uppdrag till Stadsledningskontoret att tillsammans med trafiknämnden och byggnadsnämnden ta fram riktlinjer för säkerhetsåtgärder i planering av stadsmiljöer. Riktlinjens syfte är att säkerställa att säkerhetsaspekten inkluderas i stadens planeringsprocess och utformning av stadsmiljö.

Med säkerhetsåtgärder menas i riktlinjen fysiska åtgärder i syfte att minska eller förhindra brott och/eller skada på personer eller egendom. Exempel på åtgärder kan vara utformning som bidrar till överblickbarhet, orienterbarhet, tillgänglighet och belysning.

Riktlinjen omfattar all planering av stadsmiljöer men inte bygg- och förvaltningsskede.

Riktlinjen omfattar stadsmiljöer som kännetecknas av tät och blandad bebyggelse där grönska är begränsad till parker och planteringar och där det finns god tillgång till kollektivtrafik. Även miljöer utanför stadskärnan kan omfattas av riktlinjen i de fall de har samma karaktär av täthet och blandning av bostäder, butiker, kontor och allmänna lokaler.

Riktlinjen föreskriver att en platsanalys alltid ska genomföras vid planering av stadsmiljöer och innehåller en checklista med frågeställningar som ska användas för att identifiera platser med ökad risk för oro eller brott. Vidare innehåller riktlinjen en lista över ett antal aspekter som kännetecknar en plats med god säkerhet och som ska beaktas i planeringen av stadsmiljöer.

Bolagets bedömning

Bolaget ställer sig generellt positiva till förslaget på riktlinje och tycker att det är bra att säkerhetsåtgärder hamnar i fokus i stadsplaneringen. Bolaget ställer sig frågande till om/att riktlinjen endast omfattar stadsmiljöer. Säkerhetsåtgärder bör prioriteras även i planeringen av delar av staden som inte faller inom riktlinjens definition av stadsmiljö, detta gäller inte minst stadens utsatta områden. Om riktlinjen kan omfatta även ytterstadsområden och i synnerhet stadens särskilt utsatta områden är bolagets bedömning att den kan få ökad effekt och bidra till att minska den ojämlikhet som redan finns i såväl tillgång till trygga fysiska miljöer som den allmänna folkhälsan.

Datum

Underskrift

.....

.....

Namnförtydligande

Terje Johansson

VD och koncernchef

Anna-Karin Trixe

Stabschef

Göteborgs
Stad

Göteborgs Stads riktlinje för säkerhetsåtgärder i planering av stadsmiljöer

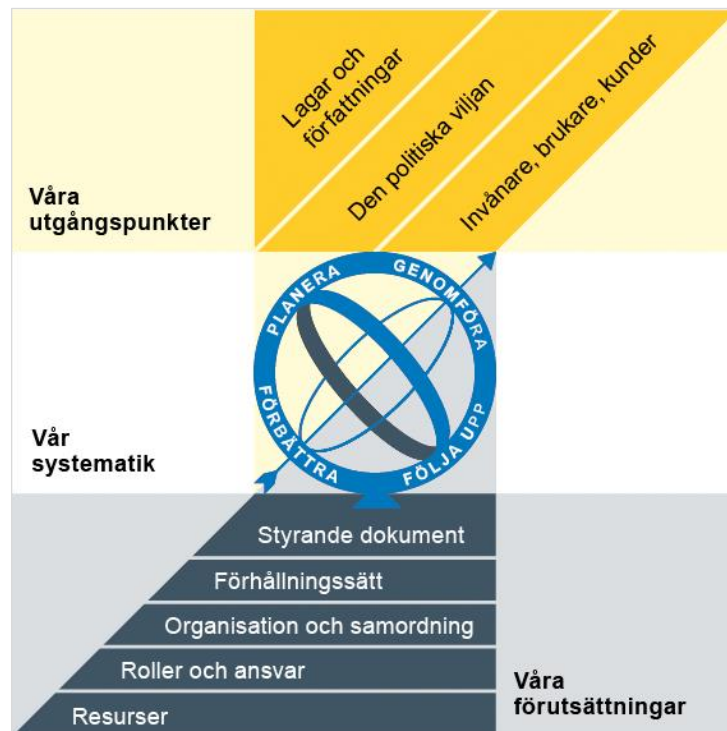
Stadsledningskontorets förslag

Reglerande styrande dokument

Policy
► Riktlinje
Regel
Anvisning
Rutin
Instruktion

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

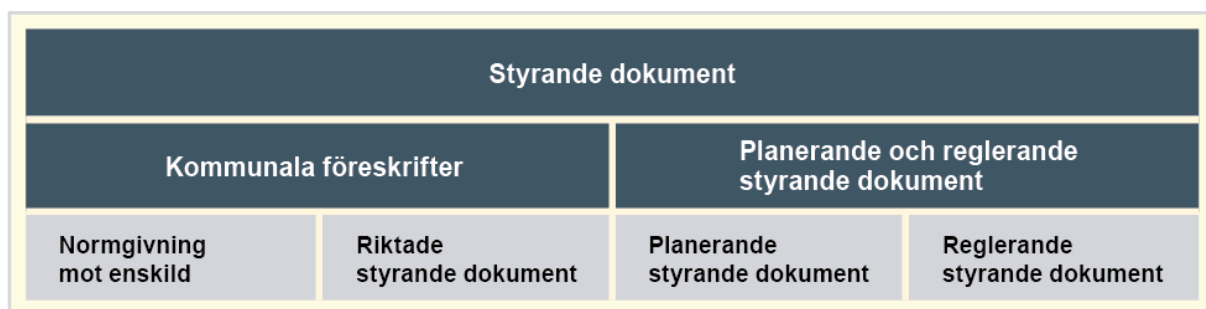

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Dokumentnamn: Göteborgs Stads riktlinje för säkerhetsåtgärder i planering av stadsmiljöer			
Beslutad av: [Nämnd/styrelse/befattning]	Gäller för: [Text]	Diarienummer: [Nummer]	Datum och paragraf för beslutet: [Text]
Dokumentsort: [Dokumentsort]	Giltighetstid: [Giltighetstid]	Senast reviderad: [Datum]	Dokumentansvarig: [Funktion]
Bilagor: [Bilagor]			

Innehåll

Inledning	3
Syftet med denna riktlinje.....	3
Vem omfattas av riktlinjen.....	3
Bakgrund	3
Lagbestämmelser	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Koppling till andra styrande dokument	3
Vägledning och avsteg.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Stödande dokument.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Riktlinje	4

Inledning

Syftet med denna riktlinje

Denna riktlinje ska säkerställa att säkerhetsaspekten, utifrån nedanstående definition, inkluderas i stadens planeringsprocess och utformning av stadsmiljö.

Vem omfattas av riktlinjen

Denna riktlinje gäller tills vidare för Göteborgs Stads samtliga byggande och planerande nämnder och styrelser.

Bakgrund

Kommunstyrelsen beslutade 2018-08-22 § 676 att ge i uppdrag till stadsledningskontoret att tillsammans med trafiknämnden och byggnadsnämnden ta fram riktlinjer för säkerhetsåtgärder i planering av stadsmiljöer.

Koppling till andra styrande dokument

Dialog och samarbete – Ett samlat program för Göteborgs Stads trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbete (kommunfullmäktige 2014)

Göteborgs Stads riktlinje för hantering av säkerhetsrisker (kommunfullmäktige 2016)

Göteborgs Stads riktlinje krisberedskap och krishantering (kommunfullmäktige 2016)

Koppling till nationell vägledning

Brottsförebyggande och trygghetsskapande perspektiv och åtgärder i samhällsbyggnadsprocessen, Boverket 2019:20 (2019)

Säkerhet i offentlig miljö – Skydd mot antagonistiska hot och terrorism, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap MSB1448 (2019)

Skydd mot fordonsattacker, Sveriges Kommuner och Regioner (2018)

Riktlinje

Denna riktlinje:

- gäller både för det som kommunen har rådighet över, allmän platsmark (gata, torg, park eller annat område som är tillgängligt för alla) och i dialog med exploatörer gällande kvartersmark.
- avser med säkerhetsåtgärder fysiska åtgärder i syfte att minska eller förhindra brott och/eller skada på personer eller egendom. Exempel på säkerhetsåtgärder är utformning som bidrar till god överblickbarhet, orienterbarhet, tillgänglighet, synlighet och belysning.
- omfattar all planering från översiktsplan, fördjupning av översiktsplan, program och detaljplan till projektering, bygglov och gestaltning/utformning. Riktlinjen omfattar inte bygg- och förvaltningskede.
- omfattar stadsmiljö i bemärkelsen en tät och blandad bebyggelse, där grönska är begränsad till parker och planteringar och det finns god tillgång till kollektivtrafik. Centumbildningar och centrumområden utanför stadscentrum är också stadsmiljö då de har samma karaktär av täthet och blandning av bostäder, kontor, butiker, mötesplatser och allmänna lokaler.

I all planering av stadsmiljö ska en platsanalys genomföras med hjälp av nedanstående frågeställningar. Detta i syfte att identifiera platser och/eller attribut som kan bidra till ökad risk för eller oro för brott. Vid genomförande av platsanalys behöver rätt kompetens och tillräckliga data finnas tillgängliga för att säkerställa belysningen av säkerhetsområdet.

Frågeställningar vid platsanalys:

- Är platsen identifierad som en plats där många människor vistas under dygnet?
- Hur uppfattas området under flera tider på dygnet?
- Kommer det på platsen vara rörelse och vistelse av människor under hela dygnet, som skapar social kontroll?
- Vilka kommer att använda platsen, när kommer de att använda den och i vilket syfte? Grovt kan användarna indelas i dag-, kvälls- och nattanvändare.
- Vad ska det finnas för slags verksamheter på platsen?
- Hur är trafikflödet i området?
- Finns det hållplatser för kollektivtrafik i närheten?
- Finns det parkeringsytor eller parkeringshus i närheten?
- Kan flödet av människor, gång- och cykelvägar samt biltrafik ge upphov till brottslighet för det planerade eller intilliggande områden?
- Kan det identifieras några särskilda risker med avseende på brottslighet på den här platsen?

Ifall platsanalysen resulterar i en bedömning som visar på behov av säkerhetsåtgärder eller särskilda insatser ska dessa vägas mot andra aspekter, såsom exempelvis tillgänglighet, framkomlighet, estetik och trygghet.

Stadens offentliga miljöer ska utifrån säkerhetsaspekt utformas med beaktande av god/-a:

- Överblickbarhet
  - Siktstråk och annan utformning som gör att platsen eller gång-/cykelvägen går att överblicka. Tydligt organiserat gångvägsystem. Undvikande av nischer, vrår, hörn eller vegetation som kan fungera som gömställe. Entréer till platser eller hus som syns på avstånd.
- Synlighet
  - Visuella samband, till exempel mellan inne och ute. Genomsiktlighet vid entréer, hissar, trappor, passager, hållplatser, parkeringsplatser. Väl synliga gångvägar från exempelvis parkeringsplatser och busshållplatser. Gångvägar förbi platser där aktiviteter pågår. Undvikande av utskjutande och överhängande element, indragna dörrar, vinklar och vrår som hindrar att en syns.
- Orienterbarhet
  - Lätt att hitta vägen. Tydligt organiserade gångytor och vägar. Siktlinjer till landmärken och identifierbara punkter och mål. Tydligt markerade entréer. Undvikande av oöverskådliga ”fällor” såsom återvändsgränder, portaler eller isolerade trappor där det är svårt att hitta vägen ut.
- Tillgänglighet
  - Lätt att hitta och nå målpunkter utan att behöva passera mörka passager. Hållplatser eller parkeringsplatser bör inte ligga långt från målpunkten, till exempel bostaden. Möjlighet till alternativa vägval i situationer som känns otrygga. Undvikande av enda – möjliga – vägen, det vill säga en väg som saknar alternativ, som kan förutsägas och som inte ger den gående något val; tunnlar, gångbroar, trappor, smala passager.
- Belysning
  - Att själv kunna se (personlig kontroll) och att vara sedd av andra (social kontroll). Belysning som belyser de som går, cyklar eller vistas på en plats, inte bara fordonstrafiken. Inget som skymmer belysningen såsom buskar eller trädkronor. Jämn belysning utan mörka zoner, inte nödvändigtvis stark och inte bländande. Möjlighet att känna igen en person på 15 meters avstånd. Enkel skötsel av belysningen så att byte av lampor sker så snart de gått sönder.
- Rumsliga ansvarsförhållanden
  - Tydlighet i utformningen som visar vilka ytor som är privata, halvprivata, halvvoffentliga respektive offentliga. Rimlig storlek, eller indelning i mindre enheter, som ger möjlighet att identifiera sig med och känna ansvar för grannskapet där en bor, gör inköp eller arbetar (informell social kontroll). Olika typer av rumslig utformning kan skapa eller minska konflikter. Att markera allmänna och privata platser kan bidra till att minska konflikter och främja ändamålsenligt uppträdande.
- Livfulla platser
  - En blandning av olika användningar, till exempel skola, livsmedelsbutik, kafé och bostäder samt gångvägar som passerar, gör att andra människor finns närvarande (social kontroll). Attraktiv utformning av en plats som får människor att vilja stanna till en stund. Synkontakt mellan olika aktiviteter och händelser. En skala som möjliggör att känna igen, överblicka, bli sedd och så vidare.

- Tidsanvändningsmönster
  - En så jämn användning av platsen över tiden som möjligt. Användning av platser under dagen respektive veckan beror på blandningen av funktioner, öppnings- och stängningstider för olika verksamheter, arbetstider, ankomster och avgångar för kollektivtrafik, nöjen, sportarrangemang och så vidare. En tydlig skillnad kan etableras mellan de tider när platsen används och de tider när platsen inte används. Till exempel kan platsen bevakas eller hållas låst när den inte används.

Följande gäller specifikt för att motverka fordonsburna attacker:

MSB:s vägledning Säkerhet i offentlig miljö – Skydd mot antagonistiska hot och terrorism ska användas som stöd för val av åtgärder för fysiskt skydd. I första hand ska utredas om gatan/platsen kan utformas för att minska möjligheten att utföra fordonsburna attacker, i andra hand bör fysiska hinder utredas, såsom:

Aktiva hinder: Höj- och sänkbara pollare, grindar, bommar.

Passiva hinder: Vallar, landformationer, vatten, diken, gatumöblemang. Hindren kan integreras i miljön genom att utformas som kulturyttringar, vattenformationer, sittplatser, lekredskap, planteringsanläggningar, trappor med mera.

Passiva barriärer är att föredra när det är möjligt eftersom de aktiva kan manipuleras.